

IN ITALIË

‘K R O K... dan krijg je de E en een T; kroket.’

Claudia schreef de letters in de lucht.

‘De kroket moet je leren waarderen, je moet hem leren begrijpen. Als ik een kroket ruik, nee, als ik er aan denk, dan gaan mijn speekselklieren in volle gang. Het water loopt me door de mond, het is bijna sensueel. Lach niet, Vicente, luister. En als je dan je tanden in de korst zet, en je voelt dat die korst precies goed is – de korst moet zeker niet te dik zijn - dan weet je dat het daarna nog lekkerder wordt door de boterzachte vulling. Warm, maar niet te heet. Je moet er de tijd voor nemen. De kroket lonkt, maar als je hem te snel eet, dan verbrand je je. Dus je moet geduld hebben.’

Claudia keek Vicente indringend aan.

‘Dat maakt het verlangen ernaar alleen maar groter, en het resultaat beter. Proef de ragout van binnen, waarin alle goede smaken van vlees en kruiden verenigd zijn. Proef hoe ongelofelijk zacht het vlees is, hoe het ruikt als je de kroket open bijt. Het is een sensatie waar je naar verlangt.’

Claudia moest even slikken.

‘Net zoals jullie gehecht zijn aan lasagne of ravioli, zo zijn wij Nederlanders gehecht aan de kroket. Aan de rundvleeskroket, om precies te zijn. Er zijn meer landen die kroketten maken: Frankrijk, België, en vergeet Spanje niet. Spanjaarden gooien werkelijk alles in de kroketten wat ze maar tegen komen. De kroket waar je mij voor wakker mag maken, is de rundvleeskroket. Die wordt alleen in Nederland gegeten. Ik ken, en dat is echt waar, geen enkele Nederlander die niet van kroketten houdt. Natuurlijk, de een wat meer dan de ander. En dan heb je ook nog de vegetariërs. Ik ken overtuigde vegetariërs die een uitzondering maken voor de rundvleeskroket. Wist je dat de Nederlander gemiddeld een keer in de twee weken een kroket eet? Dat

zijn dus 425 miljoen kroketten per jaar die over de toonbank gaan! De oer-Hollandse rundvleeskroket doet een Nederlander naar huis verlangen. Wij zijn opgevoed met de kroket. Misschien is het voor jou onbegrijpelijk maar ik krijg eerder heimwee naar kroketten dan naar mijn moeder, echt waar. Een kroket lijkt doodeenvoudig. En daarom is het zo'n succes.'

Vicente keek naar Claudia. Ze zaten samen in het restaurant van Andrea en voor het eerst durfde Vicente dichterbij Claudia in de buurt te komen. Ze hield hem al weken op afstand, maar nu ze over die kroket vertelde leek ze al haar grenzen te vergeten.

Vicente vond haar vanaf het begin een geweldige verschijning. Ze was prachtig, ze sprak vloeiend Italiaans en ze vertelde dat ze schrijver was. Ze schreef aan een boek over het Nederlandse product dat zeventien miljoen mensen gelukkig kon maken. Het verhaal, over die kroket, boeide hem wat minder dan de vertelster. Maar als zijn interesse haar in zijn armen dreef, dan had Vicente er graag luistertijd voor over.

Vicente leunde op tafel en keek haar geamuseerd aan.

'Hoe smaakt het?'

Claudia zat tegenover hem, haar leeggegeten bord nog voor haar. Voordat ze verder ging nam ze nog een slok wijn.

'Het gaat niet alleen om de smaak. De vorm, geur en structuur van de vulling zijn minstens zo belangrijk. De korst moet er mooi en gelijkmatig uitzien. Niet te bruin, niet te licht. En zeker niet te dik. De kroket wordt gefrituurd, dat maakt de korst krokant en de vulling zacht. Misschien is het wel die tegenstelling die we zo aantrekkelijk vinden. Het vlees aan de binnenkant moet mooi gaar zijn, zacht. De ragout moet smelten op je tong. De smaak verspreidt zich door je mond en het is heel erg moeilijk afzonderlijke ingrediënten van de vulling te definiëren. De smaak van het zachte vlees zit door de hele vulling heen. Het kan niet zo zijn dat je bij de ene hap vlees proeft, en bij de andere hap de kruiden. Als dat zo is, heb je een waardeloze kroket in

je mond. Boterzacht, dat is hoe de vulling moet zijn. Geen korrelijheden, maar een vloeiende salpicon.’

‘Salpicon?’

‘Ander woord voor de vulling, de ragout. Dat zou jij als kok toch moeten weten.’

‘Kok... kok...? Ik help zo af en toe Andrea, als het van hem mag en als hij niemand anders zo gek kan krijgen om hier in die krankzinnige keuken te staan. Andrea is een tiran, weet je dat?’

Claudia schudde haar hoofd.

‘Onzin, Andrea is zijn gewicht in goud waard. Hij maakt de allerbeste ravioli van de hele wereld.’

Vicente wilde terug naar Claudia zelf en haar verhaal.

‘Maar vertel, waar gaat je boek over?’

‘Over de kroket. En over het beste dat ik ooit van mijn ex-man cadeau heb gekregen: een krokettenfabriek.’

‘Fabriek?’

‘Ja. Ik was de eigenaar van de beste krokettenfabriek in Nederland. Toen ik die kreeg, veranderde alles in mijn leven. Toen ik die verloor, verloor ik alles. En daarom ben ik hier.’

Toen Vicente zag dat Claudia haar spullen bij elkaar raapte en het bodempje wijn uit haar glas achterover sloeg, probeerde hij tijd te rekken.

‘Vertel me alles over je boek, Claudia.’

Vicente was een aardige man, aantrekkelijk ook, maar net niet aardig en aantrekkelijk genoeg om haar hoofd te verliezen.

‘Lees mijn boek als het klaar is, dan weet je alles over de kroket wat jij als eenvoudige Italiaan moet weten.’

‘Gaat het ook over jou, mooie Claudia?’

‘Zeker.’

‘Lees ik er alles over jou?’

‘Nei tuoi sogni, caro ragazzo, nei tuoi sogni.’

Leon Vandersmisse. Directeur van Vandersmisse Internationaal Transport BVBA te Hechtel-Eksel, België. En dat bedrijf had hem bepaald geen windeieren gelegd. Leon kon het breed laten hangen. Hij was puissant rijk en dat was hem aan te zien. Hij pronkte met zijn auto, met zijn horloge, zijn ringen, zijn huis met zwembad en fitnessruimte en met zijn wagenpark van vrachtwagens. Daarnaast was Leon eigenaar van een escortbureau. Hij bezorgde eenzame mannen goed gezelschap. Niet zo maar gezelschap, maar met elan. En ook niet zijn eigen gezelschap, maar dat van een mooie, aangename, tot alles bereid zijnde dame. Want Leon heeft smaak. Of in ieder geval, hij heeft smaak als het op vrouwen aankomt. Zo trouwde hij 25 geleden met het mooiste meisje dat hij ooit had gezien: Claudia. En Leon schatte in dat deze Claudia niet alleen mooi was op zestienjarige leeftijd, maar ook als ze veertig werd. Hij was ervan overtuigd dat Claudia zelfs op haar tachtigste mooi zou zijn.

Terug naar Leon zelf, een 44-jarige doorleefde Vlaming. Het harde werken om succesvol te zijn en te blijven, tekende hem. Hij verwaarloosde zichzelf. Hij dronk te veel, hij rookte meer dan goed voor hem was en eten... hij lette er gewoon niet op. Daar kon geen Italiaans pak tegenop. De kostbaarste accessoires en de stuitend dure horloges hielpen geen mallemoer tegen het doorleefde hoofd dat Leon onbedoeld en ongewild had gekregen. En Leon liet het erbij. Ook toen hem duidelijk werd dat Claudia zich verder en verder van hem verwijderde. Jammer, want het had hem zeker kunnen helpen in zijn verwoede pogingen om te redden wat er te redden viel.

Leons moeder Godelieve, hechtte meer geloof aan wat mijnheer pastoor zei dan aan wat ze in de krant las. Leon was gek op zijn moeder en vond het niet vreemd dat zij bij hem en zijn gezin in huis trok.

Leon is geboren en getogen in het Belgische Hechtel-Eksel. Voor de niet-kenners: Hechtel-Eksel ligt tussen Peer en Geel en loodrecht onder Eindhoven. Waarschijnlijk zal Leon er sterven ook.

Hechtel-Eksel is op een zomerse dag, als de bomen vol in blad staan, op z'n gezelligst. Café D'n Tref staat pal in het centrum en wordt drukker bezocht dan het spiksplinternieuwe stadhuis. Leon drinkt graag een pintje bij D'n Tref, neemt er de laatste voetbalstanden en roddels door en legt zijn dagelijkse vijf euro op de toog.

Als succesvol ondernemer van het dorp genoot Leon aanzien, zeker in het café. Als Leon binnenkwam, dan kwam er iemand binnen. Hoofden draaiden zich om, het gesprek viel een seconde stil en dan zei Leon goedendag.

Het was niet verwonderlijk dat Leon zijn carrière begon als vrachtwagenchauffeur. Want hij wist niet beter dan dat hij gek was op vrachtwagens. Zijn truck was ingericht alsof het zijn eigen huisje was. Hij reed door België, Frankrijk en bij uitzondering door Nederland.

Op een avond, het regende keihard, stond er een drijfmat geregend meisje op de parkeerplaats. Ze had een lift nodig naar Amsterdam. Ze stond weliswaar aan de verkeerde weghelft en dus richting Rotterdam, maar Leon pikte haar op. Het verdrongen bordje 'Amsterdam' dat ze in haar handen hield, werkte op zijn lachspieren. In de drie daaropvolgende seconden werd hij voor altijd verliefd. Op Claudia.

Leon was lomp. Hij lachte te hard. Hij peuterde omstandig het eten tussen zijn tanden uit. Leon kon ongelofelijk zijn best doen en hing de charmante gast uit. Wilde hij zich voor je winnen dan werd Leon het liefste jongetje uit de klas. Hij hield de deur voor je open, liet je overal voor gaan, pakte je lichtjes bij je elleboog om je de juiste richting op te duwen en was belangstellend. Kortom, de ideale man.

Leon was ook slim. Nadat hij zijn eerste eigen vrachtwagen had gekocht, smaakte dat succes naar meer. Hij kocht van zijn verdiende

geld een tweede wagen en verhuurde die. Dat ging door tot hij een eigen wagenpark had en zijn eigen orders binnensleepte. Met moeite nam Leon na vijf jaar afscheid van zijn cabine en verruilde hij die voor een bureau met een stoel erachter.

Vanaf dat moment sliep hij iedere nacht naast Claudia. Hij kroop tegen haar aan en hield haar zo stevig vast alsof hij bang was dat ze weg zou lopen. Had hij haar nou maar een tikkie lossen gelaten, dan had ze het niet zo benauwd gekregen.

Leon heeft een hobby: voetbal. Vanaf de zijkant spuugt hij zijn aanwijzingen doelloos en zonder richtingsgevoel het veld op. Leon vindt niks leuker dan de wedstrijd van zijn favoriete club – ASV G – nog eens helemaal nabespreken. Allemaal Samen Verbroedering Geel speelt in de tweede klasse en maakt oprechte kans zich te plaatsen in de eerste klasse. Leon schreeuwt ze er met alle vormen van liefde en plezier naar toe. Hij mag zich graag bemoeien met situaties die hij echt anders aangepakt zou hebben, hij loopt ze minutieus na. Hij vertelt graag met luide stem, ongeacht of iemand luistert. De spits had een tandje bij moeten zetten, de verdediger was te langzaam. Leon is zeker niet te beroerd om even voor te doen hoe een bal aangenomen had moeten worden. Leon doet de herhaling er dan meteen even bij. In slow motion. Als Leon toch eens de zeggenschap had over de club, dan zouden ze direct bovenaan staan.

Kom niet aan Leon zijn dochter, want dan gaat hij op tilt. Toen Claudia zwanger was en haar navel door al haar kleren heen pulde, moest hij ervan huilen. Leon kon er geen genoeg van krijgen totdat er opgevoed moest worden. Voetballen met de kleine, oké. Maar het kind op tijd naar bed krijgen behoorde niet tot de mogelijkheden. Te ingewikkeld.

Leon is een Vlaming. Kom ook niet aan Vlaanderen, want dan gaat Leon zo mogelijk meer op tilt dan wanneer je aan zijn vrouw en kind komt. Al vindt de hele wereld Hechtel-Eksel het lelijkste Vlaamse

dorp, Leon zou het blussen als het in de fik stond. Eigenhandig zou hij emmers water vullen en redden wat er te redden valt. Leon vindt dat hij genoeg van de wereld heeft gezien door zijn reizen als vrachtwagenchauffeur. Er was geen sprake van naar Nederland verhuizen toen hij met Claudia trouwde. Het is nooit een punt van discussie geweest, sterker, het is niet eens in hem opgekomen dat Claudia niet in Hechtel-Eksel wilde wonen. Die liefde voor Vlaanderen in het algemeen en voor Hechtel-Eksel in het bijzonder, is voor Hollanders lastig te begrijpen.

Over kroketten gesproken, Leon vindt er weinig aan. Hoewel hij nooit iets op zijn bord laat liggen, heeft de kroket zijn hart niet kunnen stelen. Ja, een garnalenkroketje, dat natuurlijk wel. Maar een Hollandse rundvleeskroket zoals Claudia die 's nachts, als je haar wakker maakt, met smaak kan opeten? Leon heeft zijn best gedaan, maar 's nachts in bed een kroket eten en wakker worden tussen de paneerkrummels; nee. Misschien heeft zijn reserve tegen de kroket iets te maken met jaloezie. Leon weet dat, als het er echt op aan komt, Claudia eerder voor een kroket zal kiezen dan voor hem. Zo enthousiast Claudia reageert wanneer je haar wakker maakt voor een kroket, zo chagrijnig wordt ze als Leon haar wakker maakt voor hemzelf. Daarover later meer.

Denk niet dat Leon louter een botte boer is, want dat is hij pertinent niet. Leon draagt je, als hij van je houdt, op handen. Leon is een goede minnaar, mits hij er zin in heeft en ook moeite wil doen. Leon brengt onverwacht bloemen mee of staat opeens met een goede fles wijn voor de deur. Hij is gastvrij, ontvangt je met open armen, troost je als je troost nodig hebt. Leon is bereid bij te springen als je even krap zit maar hij vergeet nooit dat je geld van hem geleend hebt. Leon is heel menselijk. Leon is een lieverd. Maar wel een sukkel.

*

‘Schatteke, kijk...’

Leon haalde de doek van Claudia’s ogen.

‘Tadaaaaa!’

Claudia knipperde met haar ogen. Ze keek naar Leon die enthousiast voor haar stond te springen. Dat hele gedoe met een blinddoek, ze had het overdreven en kinderachtig gevonden. Eerst had ze geweigerd. Maar omdat ze wist dat Leon altijd meer lol aan haar verjaardag beleefde dan zijzelf, had ze hem het plezier van de blinddoek gedaan.

‘Leon, zeg me, waar moet ik kijken?’

Leon spuugde van enthousiasme en wees met zijn armen naar de overkant.

‘Maar voor u, zoet, kijkt dan eens vóór u!’

Aan de overkant stond een oud gebouw. Claudia keek snel om zich heen om in te schatten waar ze in hemelsnaam waren. Het was een kil en oud industrieterrein waar ze nog niet dood gevonden wilde worden. Een rilling trok door haar heen. Haar moeder had haar vroeger wijsgemaakt dat een rilling betekende dat er een geest door je heen ging, maar inmiddels wist ze dat het alles met naderend ongemak te maken had. Niks spiritueels aan, behalve als je voorgevoel schaarde onder spiritisme.

Ze keek naar het gebouw met het bord erboven. In duidelijke letters stond er:

Fabriek - Van Asch & Zn.

Claudia keek naar Leon en haalde haar schouders op. Ze had geen flauw idee van haar cadeau.

‘Clautje, denk eens na. We zijn in Duizel, in Nederland. Denk na. Van Asch & Zn. Wat maken die? Iets waar gij heel erg zot van zijt.’

Claudia had er een hekel aan wanneer hij haar ‘Clautje’ noemde. Niemand noemde haar zo. Clau, zo werd ze genoemd, en dan alleen door intimi. Het verkleinelement stond haar niet aan. Al had ze zo vaak gezegd dat ze het niet wilde, hij kreeg het niet uit zijn vocabulaire.

Ze dacht na over de naam van Van Asch & Zn. En waar ze hem ook weer van kende.

Leon schreeuwde het uit en veerde door zijn knieën van enthousiasme.

‘Van de kroketten, Clau, van de kroketten!’

Het gezicht van Claudia klaarde op.

‘Gaan we een kroketje eten in de fabriek? Wat leuk!’

Plots greep Leon de hand van Claudia en sleurde haar mee naar de deur. Dat ze op torenhoge hakken liep en bijna door haar enkels zwikte, viel hem niet eens op. Bij de deur hield hij stil en trok hij Claudia dicht tegen zich aan.

‘We gaan niet alleen een kroketje eten, lieverd, we gaan er kijken. Want vanaf vandaag is de fabriek van u. Dit is mijn cadeau voor u, vandaag, voor uwe verjaardag, lieve schat. Kom mee.’

Claudia’s mond zakte open en Leon maakte van de gelegenheid gebruik een hartstochtelijke kus te drukken op de open lippen. Tegelijkertijd tilde hij Claudia in zijn armen en trapte de deur open. Claudia, zwaarder dan in zijn herinnering, viel half van Leon af en trok hem bijna mee in haar val. Ze slaakte een gillette.

Claudia trok haar man even kort aan zijn jas en keek hem recht aan.

‘Leon. Even een vraagje, voordat we verder gaan. Kun je herhalen wat je net zei, of maakte je een grapje?’

Leon herhaalde exact wat hij eerder had gezegd, maar dan iets zachter en iets langzamer. ‘Claudia, mijn liefste, vanaf vandaag is deze fabriek van u. Dit is mijn cadeau voor u, vandaag, voor uwe verjaardag, lieve schat. Omdat ge veertig zijt geworden.’

Claudia schudde haar hoofd.

‘Jij geeft mij voor mijn verjaardag een fabriek waar kroketten gemaakt worden? Alleen vanwege het feit dat ik gek ben op kroketten?’ Ze bleef Leon vasthouden aan de revers van zijn jas.

Leon nam zijn tijd.

‘Ja, maar ook: nee. Ik geef het je omdat ik weet dat je zot zijt van kroketten en omdat, nu ons Katlijntje ons mooie nest verlaat, gij iets om handen moet hebben. En wat is er nu leuker om u met een product bezig te houden waar ge zelf zot op bent? Zoals ik me graag bezighoud met u, of met mijn camions. Of met de voetbalclub. Daarom.’

Claudia begreep dat Leon allesbehalve een grapje maakte. Ze kon van hem denken en vinden wat ze wilde, maar als je van verrassingen hield had je aan Leon een prima echtgenoot.

‘Een krokettenfabriek. Jij koopt voor mij een fabriek. Zonder te weten of ik dit wil, zonder met mij te overleggen, en je denkt dat ik dit leuk vind?’

Leon kon een zucht niet onderdrukken.

‘Als ik ’t had verteld, dan was het geen verrassing geweest en dus niet leuk. Allee Clautje, toon een beetje enthousiasme alstublieft! Dit is fun, hier valt wel wat van te maken! Het is een noodlijdende fabriek die ik voor een appel en een ei heb kunnen kopen. Aan u de uitdaging om er iets van te maken. Ge zet toch zo graag je tanden in een puzzel? Dat vind je toch leuk, daar heb je toch plezier aan? Wel, ik geef u hier een puzzel waar gij – als echte Nederlandse – nu eens heel blij van moest worden.’

Hier had Leon een punt. Claudia was gek op puzzels. Dingen die je in elkaar moest zetten. Gebruiksaanwijzingen waarbij nauwkeurigheid en een engelengeduld vereist waren, waren goed aan Claudia besteed. Een puzzel, zo noemde Leon het. Het was natuurlijk maar net hoe je het bekeek. Maar dit was een fabriek.

‘Ik weet niks van een fabriek. Ja, ik houd van kroketten, maar een fabriek. Dat is echt wel iets anders hoor, Leon.’

Leon trok haar de gang door, hij vloekte inwendig. Vrouwen wilden toch altijd verrast worden? Had hij de verrassing van haar leven verzonnen, stond ze daar tegen te strubbelen als een bang biggetje omdat ze geen fabriek wilde. Iedere andere vrouw was hem om de nek gevlogen.

‘Zaag niet zo en kom nu maar.’

Het was koud in de fabriek. Dat viel Claudia onmiddellijk op. Ze keek om zich heen en vroeg zich af hoe Leon het in zijn hoofd had gehaald haar een krokettenfabriek cadeau te doen. Hij hield niet eens van kroketten.

Ze zaten midden in een crisis en Leon probeerde hun huwelijk te redden. Met kroketten.

Claudia keek Leon bijna smekend aan.

‘Leon... Leon, als dit een grap is, zeg het me nu.’

‘Nee schat, het is bloedserius. Kom, ik zal u introduceren.’

Het was lang geleden dat Leon haar zo serieus aan had gekeken.

Leon pakte haar stevig vast en nam Claudia verder mee de fabriek in. Hij loodste haar door een lange smalle gang, met aan het einde een deur met het bordje *directie*. Op de vloer lagen bruine tegels. Ze hadden een bepaalde geur, Claudia herkende hem maar kon niet benoemen waar het precies naar rook. Zo roken vloertegels nu eenmaal. Ze waren een beetje harig, hier en daar versleten. Je zag dat ze er al lang lagen, aan de plekken midden op de tegel zelf. Je moest goed je voeten optillen, wist Claudia, want zo hier en daar konden ze wat omhoog steken. Bleef je er met je hak of neus van je schoen achter haken, dan was je verzekerd van een onvergetelijke entree.

Bij de deur *directie* bleef Leon staan.

‘Ze verwachten ons, maar we blijven niet al te lang. Het ligt gevoelig.’

Claudia knikte alsof ze het volkomen begreep.

‘Wat ligt gevoelig?’

‘Gij, lieveke, gij.’

Claudia knikte.

‘Natuurlijk, ik lig gevoelig, snap ik.’

Leon klopte en deed de deur nog geen halve seconde later open. Hij stak eerst zijn hoofd om de hoek en zei joviaal goedemiddag.

Twee mannen op leeftijd stonden overduidelijk te wachten, midden in de kamer. De twee broers, Bob en Christiaan van Asch, stapten op Leon en Claudia af.

‘Welkom, mijnheer Vandersmisse, mevrouw Vandersmisse...’

Bob schudde hen hartelijk maar zachtjes de hand.

Leon vulde binnen een minuut de hele directiekamer en maaide met zijn armen door de ruimte heen.

‘Claudia, ontmoet de ge-wel-di-ge broers Bob en Christiaan van Asch. Zij zijn de eigenaren van deze fabriek, of althans, dat zijt gij dus, vanaf nu, maar de heren zullen u alles vertellen wat ze maar weten en gaan u helpen. Zij weten wat elke Nederlander wil weten: hoe maak je de lekkerste kroket? Hun vader is dit prachtige familiebedrijf begonnen, en nu is het tijd om het over te doen want het gaat niet zo goed met de fabriek. Ondanks de heerlijke kroketten loopt de verkoop dramatisch terug. Heren, dat klopt, toch?’

Leon stak zijn armen naar de broers uit en gaf ze daarmee figuurlijk de ruimte om iets te zeggen.

Bob van Asch kreeg blosjes op zijn wangen. Bescheiden drukte hij de handen op elkaar en hij gaf maar een kleine krimp toen Leon over de dalende verkoopcijfers was begonnen. Hij keek naar Claudia. Een oogverblindend mooie vrouw, feitelijk zijn nieuwe baas. Ze kwam niet op hem over alsof ze enig verstand van zaken had, maar vooruit. Christiaan van Asch, de kaken stevig op elkaar, keek het echtpaar wantrouwend aan. Om zijn wantrouwen kracht bij te zetten, vouwde hij zijn armen over elkaar.

Bob nam snel het woord.

‘Philip zal u zo de fabriek laten zien.’

Claudia keek hem onbegrijpend aan.

Bob keek nog eens goed naar Claudia.

‘Sorry, mijn neef Philip. Hij is verantwoordelijk voor de receptuur en het hele productieproces hier in de fabriek. Eigenlijk zijn wij al zo goed als met pensioen.’

Claudia opende haar mond om iets te gaan zeggen, maar bedacht zich.

Bob ging verder.

‘O, en dit is natuurlijk Bertie, onze steun en toeverlaat. Bertie, kom eens even hier.’

De broers deden een stapje opzij. Achter hen zat, achter een eikenhouten bureau, Bertie. Ze hoefde geen introductie op haar functie, Bertie was de secretaresse. Een zware zwarte bril balanceerde op haar neus. Een witte blouse, klassieke zwarte rok en voor een vrouw van 58 droeg ze fenomenale hakken. Leon kon het niet laten zijn ogen er belangstellend langs te laten glijden. Bertie deed wijselijk alsof ze het niet zag en schudde hartelijk de hand van Claudia.

‘Eindelijk, een vrouw aan boord! Ik zal Philip eens even opsnorren.’

Bertie wurmde zich tussen Claudia en Leon door. Het was ongemakkelijk stil in de directiekamer van Van Asch & Zn. Bob en Christiaan hadden hun blik op Claudia gericht die niet wist wat ze moest zeggen. Leon blies in zijn handen alsof hij het ijzig koud had. Hij wreef ze over elkaar. Soms kunnen drie minuten een half uur lijken.

Claudia wilde net iets zeggen om de stilte te doorbreken toen Bertie de kamerdeur weer open zwierde.

‘Gevonden! Mevrouw, mijnheer, dit is Philip van Asch. Hij is de krokettenmeester in onze fabriek.’

Philip stapte de benauwde directiekamer in. Zijn buis had hij dichtgeknoopt, precies zoals de hygiëneregels van de fabriek het voorschreven. Bij de ingang had Claudia een bordje zien hangen. Handen wassen na ieder toiletbezoek, handen wassen na het niezen, altijd daarna

nog desinfecteren, werkkleding, haarnetje en werkschoenen dragen. Claudia kromp ineens onder de meer dan stevige handdruk van Philip. Claudia zakte half door haar knieën.

‘Auw!’

Bob van Asch pakte haar onmiddellijk bij haar arm.

‘Philip! Voorzichtig!’

‘Sorry, sorry, sorry! Dat was niet de bedoeling. Gaat het?’

Philip hield de hand van Claudia vast. Vragend keek hij haar aan.

Snel trok Claudia haar hand terug.

‘Ja ja, het is al goed.’

Deze krokettenmeester had verdomd sterke handen.

Even later liepen Claudia en Leon achter Philip aan, de fabriek door. Eerst de keuken waar een rouxmachine draaide en een enorme ketel stond.

Philip haalde het deksel van de ketel.

‘Driehonderd liter bouillon. Niet koken, maar trekken. Net zoals je thuis met de soep doet.’

Claudia knikte, alsof ze iedere dag verse bouillon maakte. Leon stak zijn vinger uit naar de rouxmachine.

‘Niet doen!’

Philip klonk harder dan hij misschien bedoelde.

Betrapt schoot Leons hand weer terug.

‘Tenzij je je vingers kwijt wil raken... ga je gang. Maar dan kan ik de hele boel straks weggooiden. Ook zonde.’

Philip vermeed oogcontact met Leon en raasde door de productiehal. Hij liet Claudia proeven van de bouillon en van het vlees dat net uit de ketels was gehaald. Het rook goddelijk en het stukje vlees smolt in haar mond. Ze liepen door naar de koelcel waar een groot aantal kratjes opgestapeld stond.

Claudia vond het oprecht leuk te zien hoe haar favoriete kroket gemaakt werd.

‘Hier zit de ragout in?’

‘Wij noemen het salpicon, zo ongeveer hetzelfde.’

Ze liepen door naar achter, naar de spoelkeuken. Claudia glibberde door de keuken. Haar schoenen waren allesbehalve berekend op een kookkeuken. Een handjevol mensen liep door de hal, allemaal in dezelfde witte jassen en met een wit petje op. Leon en Claudia kregen ook jas en pet aangereikt. Leon weigerde, hij hechtte veel waarde aan zijn haar.

Philip was onverbiddelijk, zelfs tegenover zijn gloednieuwe bazen.

‘Kwaliteit en veiligheid staan voorop. Als er morgen iemand ziek wordt van onze producten gaat u er als gloednieuwe eigenaar niet blij van worden.’

Zwijgend trok Leon de fabriekskledij aan.

Het duizelde Claudia. Terwijl ze door de fabriek liep, dacht ze na en ze schoot regelmatig in de lach, een binnenpretje welteverstaan want ze kon zich lastig voorstellen dat zij nu de eigenaresse van deze fabriek was. Alsof ze straks, als ze ongetwijfeld een kroketje hadden gegeten, weer weg zouden gaan en ze er nooit meer terug zou komen. Maar de hoopvolle blik van Bertie en de houding van de oudere broers bewezen dat er wel degelijk iets van haar verwacht werd. Na de rondleiding verdween Philip net zo snel als hij binnengekomen was.

‘Neem het hem niet al te zeer kwalijk, hoor. Gevoelige jongen. Hij moet altijd wennen aan nieuwe situaties en het ging hem veel te snel, de hele verkoop bedoel ik dan. Het kwam ook onverwacht, voor ons allemaal.’

Terwijl ze door de gang naar de kantine liepen, vertrouwde Bertie Philips emoties aan Claudia toe.

‘Ik zal morgen wel even met hem praten. Van een beetje beleefdheid is nog nooit iemand doodgegaan. Hebben jullie zin in een kroket?’

In de kantine wachtten de broers met een schaalte kroketten op de verse eigenaresse van de fabriek.

Bob hield Claudia het schaalte voor

‘En? Wat denkt u ervan?’

Claudia hield de warme kroket in haar hand. Bertie gaf haar een ser-
vet.

Bijna verlegen hield Claudia de kroket een stukje omhoog en bracht hem naar haar mond.

‘Ik moet nog proeven.’

‘Oh nee, ik bedoel wat u van de fabriek vindt natuurlijk?’

Net op tijd haalde Claudia de kroket bij haar mond vandaan.

‘O, de fabriek, nou, indrukwekkend. Bijzonder om het eens zo van dichtbij te zien. Ik ben gek op kroketten. Ik kan er niets aan doen, maar ik ben er ieder moment van de dag voor te porren.’

Leon, die zelfs niet uit beleefdheid een kroket had aangenomen, schoot haar te hulp. Althans, dat was zijn bedoeling. Hij begreep dat de broers iets over hun fabriek wilden horen.

‘Over de plannen, daar komen we nog wel in een later stadium op terug. We hebben de tijd en kunnen eens rustig denken over wat wijsheid is.’

Leon gaf er een glimlach bij en wiebelde op zijn schoenen.

Claudia keek eens naar Leon. Toen naar Bertie en de broers. Ze hoorde Leon ademen om er nog iets aan toe te voegen.

Kordaat voorkwam ze dat Leon nog een heel verhaal afstak.

‘Nou, we zullen zien.’

Gretig zette ze haar tanden in de perfecte korst van een kroket uit de fabriek van Van Asch & Zn.

Damn, wat waren die dingen toch lekker.